

ZBIERKA SPOMIENKOVÝCH PRÁČ VO VHA TRNAVA

ARPÁD KELENYEI

KELENYEI, A.: Collection of Commemorative Works in Military Historical Archives (MHA) Trnava. *Vojenská história*, 6, 1, 2002, pp 123 – 130, Bratislava.

In the introduction the author states that the collection of commemorative works in MHA arose from memories acquired by MHA in Bratislava and by the collection activity of the author since the beginning of the Archives in 1994. Authors of memories are mostly military people who served in Austrian and Hungarian Army and in Czecho-Slovak legions during the World War I, in the Czecho-Slovak Army in 1918 – 1939, in the Slovak Army in 1939 – 1945, in the Czecho-Slovak Army after 1945 and especially by the participants of the Czecho-Slovak internal and foreign resistance movement during the World War II. Then the author refers to the fact that the collection includes also the memories of military service in various armies, of personal participation in military and historical events and of the people who the authors of memories knew and co-operated with. Biographies, commemorative correspondence, declarations and statements of military people are part of collection too. Military Archives. Slovakia. Collections in Military Historical Archives.

Zbierka spomienkových prác vo Vojenskom historickom archíve vznikla zo spomienok získaných z Vojenského historického ústavu v Bratislave a vlastnou zbierkovou činnosťou od založenia archívu v roku 1994.

Autormi spomienok sú prevažne vojenské osoby, ktoré slúžili v rakúsko-uhorskej armáde a v československých légiách počas prvej svetovej vojny, v československej armáde v rokoch 1918 – 1939, v slovenskej armáde v rokoch 1939 – 1945, v československej armáde po roku 1945, a najmä účastníci československého domáceho a zahraničného odboja v rokoch druhej svetovej vojny.

Do zbierky sú zaradené spomienky na vojenskú službu v rôznych armádach, na osobnú účasť vo vojensko-historických udalostiach a na osoby, s ktorými sa autori spomienok poznali a spolupracovali. Súčasťou zbierky sú aj životopisy, korešpondencia spomienkového charakteru, vyhlásenia a výpovede vojenských osôb.

Podľa pôvodu a spôsobu získania sú v zbierke autorizované originály a kópie spomienok získané priamo od autorov alebo ich rodinných príslušníkov, fotokópie a xerokópie spomienok a svedeckých výpovedí získané z iných archívov (archív Múzea SNP Banská Bystrica, bývalý archív Ústavu dejín KSS Bratislava, Slovenský národný archív Bratislava).

Zbierku tvorí spolu 502 titulov spomienkových prác, ktoré sa svojím obsahom dotýkajú historických udalostí a vojenskej činnosti v časovom rozpätí od roku 1848 do roku 1989. Rozsah a informačná hodnota jednotlivých titulov je značne odlišná. V zbierke sa vyskytujú stručné, jednostranové spomienky bez podstatnejších faktografických údajov, ako aj stostranové spomienky s detailným opisom udalostí, osôb, miesta a času.

Tematicky sa najviac spomienok týka Prvej československej armády na Slovensku v SNP (136 titulov), slovenskej armády v rokoch 1939 – 1945 a jej poľného ťaženia v ZSSR (124 titulov), partizánskych jednotiek v SNP (102 titulov) a Prvého československého armádneho zboru v ZSSR (61 titulov). Málo spomienok je o československom odboji na Západe počas druhej svetovej vojny (11 titulov) a o československej armáde po roku 1945 (10 titulov).

Podrobnejšie informácie o obsahovej štruktúre zbierky spomienkových prác poskytuje nasledujúci prehľad.

ČÍSLO TÉMY	T É M A	POČ. TITULOV
I.	REVOLUČNÉ ROKY 1848 – 1949 A RAKÚSKO-UHORSKO DO PRVEJ SVETOVEJ VOJNY	2
II.	PRVÁ SVETOVÁ VOJNA	20
1.	Rakúsko-uhorská armády v zázemí a na frontoch.	6
2.	Vojnoví zajatci a zajatecké tábory.	3
3.	Vzbura náhradného práporu 71. pešieho pluku v Kragujevací.	10
4.	Slovenskí červenoarmejci v Rusku.	1
III.	ČESKOSLOVENSKÝ ZAHRANIČNÝ ODBOJ V PRVEJ SVETOVEJ VOJNE	6
1.	Československé légie v Rusku.	3
2.	Československé légie v Taliansku.	3
IV.	VZNIK ČESKOSLOVENSKA	9
1.	Obsadzovanie Slovenska a boje s Maďarskom v rokoch 1918 – 1919.	7
2.	Prvý pluk Slovenskej slobody.	1
3.	Slovenská národná stráž v Topolčanoch.	1
V.	ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA V ROKOCH 1919 – 1939	28
1.	Politické a sociálne pomery v prvej Československej republike.	4
2.	Služba v pozemnom vojsku.	13
3.	Služba v letectve.	8
4.	Branná výchova.	1
5.	Armáda na Slovensku po Mnichove.	2
VI.	SLOVENSKÁ ARMÁDA V ROKOCH 1939 – 1945	124
1.	Vznik, spoločenské pomery a medzinárodné postavenie Slovenskej republiky.	5
2.	Vznik a výstavba slovenskej armády. Vojenské konflikty v roku 1939 (vojna s Maďarskom a Poľskom).	11
3.	Pozemné vojsko, služby a vojenské školstvo	16
4.	Vzdušné zbrane – letectvo.	22
5.	Rýchla brigáda v ťažení proti ZSSR.	2
6.	Rýchla divízia a 1. pešia divízia.	23
7.	Zaist'ovacia divízia a 2. pešia divízia.	12
8.	Prvá technická divízia.	2
9.	Druhá technická divízia.	4
10.	Východoslovenské divízie.	10
11.	Pracovný zbor národnej obrany.	2
12.	Branná výchova.	3
13.	Domobrana.	1

14.	Služba osôb z okupovaného územia Slovenska v maďarskej armáde.	2
15.	Poznámky a komentáre Ferdinanda Čatloša.	9
0	PREJAVY PROTIFAŠISTICKÉHO ODPORU NA SLOVENSKU V ROKOCH 1939 – 1945 (BEZ SNP)	22
1.	Ilegálna politická, organizátorská a sabotážna činnosť.	8
2.	Spravodajské skupiny a spravodajská činnosť.	4
3.	Prejavy odporu proti režimu, vojne a Nemecku v slovenskej armáde.	10
VIII.	PRÍPRAVA A ZAČIATOK SNP	44
1.	Politická a vojenská príprava SNP – všeobecne.	7
2.	Príprava, zapojenie a prvé dni Povstania vo vojenských posádkach.	37
IX.	PRVÁ ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA NA SLOVENSKU V SNP	136
1.	Veliteľstvo 1. československej armády na Slovensku.	5
2.	I. taktická skupina KRIVÁŇ.	5
3.	II. taktická skupina FATRA.	22
4.	III. taktická skupina GERLACH.	15
5.	IV. taktická skupina MURÁŇ.	19
6.	V. taktická skupina ĎUMBIER.	11
7.	VI. taktická skupina ZOBOR.	12
8.	Letectvo, letci a protiletadloví delostrelci.	18
9.	Pancierové vlaky.	22
10.	Žandári a žandárske jednotky.	5
11.	Vysokoškolský strážny oddiel.	1
12.	Vojenská protiletadlová obrana.	1
X.	PARTIZÁNSKE JEDNOTKY V SNP	102
1.	Hlavný štáb partizánskych oddielov.	1
2.	Partizánske zväzky.	7
3.	Partizánske brigády a pluky.	75
4.	Partizánske oddiely a skupiny.	14
5.	Partizánska činnosť všeobecne.	5
XI.	PROFESIONÁLNE A SOCIÁLNE SKUPINY V SNP	39
1.	Povstalecký rozhlas a rozhlasoví pracovníci.	2
2.	Frontové divadlo a herci.	1
1.	Zdravotnícki pracovníci.	1
2.	Učítelia.	1
3.	Ženy.	1
4.	Deti a mládež.	33
XII.	PRÍPRAVA A PRIEBEH SNP V OBCIACH, MESTÁCH A REGIÓNOCH SLOVENSKA	25

XIII.	SNP VŠEOBECNE	11
1.	Všeobecné úvahy o príprave, priebehu, význame a odkaze SNP.	5
2.	Kritické stanoviská a komentáre účastníkov k interpretácii prípravy, priebehu a významu SNP.	6
XIV.	REPRESÁLIE PROTI ÚČASTNÍKOM SNP	22
1.	Zajatecké a koncentračné tábory v Nemecku.	10
2.	Vojenský zajatecký tábor v Nitre.	1
3.	Špeciálne protipartizánske jednotky a represálie proti civilnému obyvateľstvu.	6
4.	Vyšetrovanie účastníkov SNP nemeckými orgánmi a ich výpovede.	5
XV.	PRVÝ ČESKOSLOVENSKÝ ARMÁDNY ZBOR V ZSSR	61
1.	Formovanie a bojová činnosť 1. ČSAZ.	18
2.	Formovanie a bojová činnosť 2. čs. paradesanťnej brigády.	10
3.	Formovanie a bojová činnosť 1. čs. stíhacieho leteckého pluku.	10
4.	Formovanie a bojová činnosť 1. čs. zmiešanej leteckej divízie.	6
5.	Životopisy a dotazníky príslušníkov 1. ČSAZ v ZSSR.	11
6.	Vojaci slovenskej armády v zajateckých táboroch v ZSSR pred prijatím do 1. ČSAZ.	6
XVI.	ČESKOSLOVENSKÝ ODBOJ V 2. SVETOVEJ VOJNE NA ZÁPADO	11
1.	Československý odboj všeobecne.	2
2.	Československí letci na Západe.	4
3.	Československé vojsko na Strednom východe a v severnej Afrike.	2
4.	Prvá československá divízia v Taliansku.	3
XVII.	ČESKOSLOVENSKÍ PARTIZÁNI V ZAHRANIČÍ POČAS 2. SVETOVEJ VOJNY	7
1.	Partizáni v Bielorusku a na Ukrajine.	5
2.	Partizáni v Taliansku.	2
XVIII.	OSLOBODENIE ČESKOSLOVENSKA SOVIETSKOU ARMÁDOU	9
1.	Spomienky veliteľov Sovietskej armády na oslobodzovanie Československa.	4
2.	Oslobodenie obcí a miest na Slovensku.	4
3.	Slováci v Sovietskej armáde.	1
XIX.	ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA V ROKOCH 1945 – 1992	10
1.	Československá armáda všeobecne.	7
2.	Letectvo a protivzdušná obrana.	2
3.	Pomocné technické prápory.	1
XX.	VOJENSKÉ OSOBNOSTI – SPOMIENKY, ŽIVOTOPISY, VÝPOVEDE	43
1.	Spomienkové úvahy vojenských osôb.	3
2.	Vlastné životopisy vojenských osôb.	8

3.	Životopisy vojenských osôb od iných autorov.	2
4.	Spomienky na vojenské osobnosti.	21
5.	Výpovede obžalovaných a svedkov pre orgány Národného súdu v Bratislave.	5
6.	Rôzne materiály súvisiace so spomienkami.	4

AUTORI SPOMIENKOVÝCH PRÁČ

A.

Adam František, Alakša Andrej, Alakša Jozef, Almásy Július, Altus Róbert, Ambruš Ján, Amrich Ľudovít, Andrášik Ján, Antal Ľudovít, Artim Vojtech, Ausobský Bohuš

B.

Babejová Mária, Bačko Michal, Bachár Samuel, Baláz Imrich, Baláz Ján, Balko Ivan, Balay Alojz, Balucha Martin, Barboriak Anton, Bardiovský Ladislav, Bartko Ján, Bartoš Ján, Bartoš Ján, Ing., Basdyrev Alexander, Batel' Zoltán, Bažík Roman, Bednárik Ján, Belan Ján, Belko Jozef, Benka-Rybár Andrej, Beran Rudolf, Bernáth Jozef, Beznák Matej, Bička Ján, Blaho Pavol, Blaško Emil, Blaško Štefan, Bodický Ladislav, Bolfík Július, Bražina Bernard, Brodský Antonín, Budvesel František, Budzák Ondrej, Bugár Jozef, Bukový Jozef, Burajová Ľudmila, Buzassy Ján, Büchler Ladislav

C.

Cyprich František

Č.

Čambál Florián, Čarnogurský Pavol, Čatloš Ferdinand, Čeč Vojtech, Čelár Pavel, Čellár Pavol, Černek Ján, Černota Jozef, Černý Josef, Čerňanský Ján

D.

Danác Michal, Dančišin Anton, Daniš Pavol, Denk Pavol, Derbák Vasil', Deretič Ilja, Dobrik Ján, Dobrota Ondrej, Dohňanský Ján, Drličková Elena, Drozd Július, Držík Ján, Dzuroková Anna, Dzúr Martin

Ď.

Ďungel Jozef, Ďurana Justín, Ďurech Ján, Ďuriš-Rubanský Martin

E.

Eliáš Ladislav

F.

Fajtl František, Fečkanin Peter, Feja Štefan, Feješ Koloman, Filipovičová Pira, Filko Štefan, Fischer Otokar, Floro Juraj, Folčar Štefan, Fraňo Karol, Fridrich Ján, Furko Augustín

G.

Gábriš Rudolf, Gajdoš Ladislav, Gajdoš Martin, Gajdoš Pavol, Galba Teofil, Géci Jozef, Gerát Jozef, Gerec Ľudovít, Golian Ján, Golianová Jarmila, Gombala Ondrej, Gonda On-

drej, Goralík Július, Goralíková Mária, Grega Ján, Gregorčok Ján, Grieš Ondrej, Grünmann Menhard, Guljanič Mikuláš

H.

Hajíček Gustáv, Hák Ján, Haluzický Ivan, Hanka Jaroslav, Hanzel Ladislav, Havelka Jiří, Herman Štefan, Hieke František, Hinka Jaroslav, Hložka Ján, Hlucháň Ján, Holčík Štefan, Homer Jozef, Horník František, Horník Viktor, Horský Mikuláš, Horváth Boris, Horváth Imrich, Hrachovina Jaromír, Hrmó Július, Hrnčár Alexander, Hrnčiar Albín, Hron Ladislav, Hruška Matej, Hudec Ján, Hudec Jozef, Hudeček Martin, Humený Anzel, Hurajčík Ján, Hurban Rudolf, Hýroš Emil

CH.

Chabada Ján, Chalupová Elena, Chimič Piotr, Chladný Ján, Chlebuš Juraj, Chovald Juraj, Chovan Július, Chromek Ján

I.

Ilčíková Antónia, Ivanco Michal, Ivanič Jozef, Ivanič Ľudovít, Izsóf Gáspár

J.

Jamriška Dušan, Janák Augustín, Jančí Severín, Janík Ondrej, Jarošík Ján, Jaško Ján, Jeremiáš Jozef, Juhás Ján, Júny Andrej Martin, Juračka Viktor, Juran Pavol, Jurkovič Matej

K.

Kačalka Ondrej, Kalfus Jozef, Kaličiak Július, Kalina Ladislav, Kanák Viliam, Kandra Vincent, Kaniok Martin, Károly Ján, Karvaš Imrich, Kasanický Ján, Kaščák Štefan, Keseg Pavol, Kir Peter, Kiss Dezider, Kittner Anton, Klapálek Karel, Klašo Alojz, Klusáček Karol, Kľačan Ondrej, Kmet' Ladislav, Kmicikievič Jaroslav, Kocfelda Pavel, Kohút Jozef, Kolumbus Jozef, Kolla Ján, Kollár Michal, Komora Joachim, Kolník Rudolf, König Ján, Koprdá Štefan, Kopták Ján, Korbela Martin, Korček František, Kordoš Václav, Kormán Michal, Kosňanský Ladislav, Kostka Adam, Košťal' Ladislav, Kováč Michal, Kováč Vojtech, Kováčik Gustáv, Kováčik Ján, Kovalinka Štefan, Kovár Viliam, Krajcár Jozef, Krajč Daniel, Krakovský František, Kralovič Alfonz, Kramoliš Timotej, Krampl Ľudovít, Krátky Jaroslav, Krčmárik Štefan, Krejčí Jaroslav, Krištof Štefan, Kriváň Jozef, Krnáč Ján, Krošlák Štefan, Kršiak Ján, Kršiak Matej, Kubáň Jozef, Kubča Ján, Kubica Belo, Kubík Gustáv, Kubík Matúš, Kubiš Martin, Kučera Martin, Kúdela František, Kudláč Alojz, Kudryová Mária, Kuchár Jozef, Kukliš Ján, Kukorelli Gabriel, Kulich Jozef, Kuna Pavol, Kunca Štefan, Kundt Ernest, Kunic Daniel, Kutlík Miloš, Kuvik Ján, Kužel Vladislav-Znievčan, Kvitinskij V. A.

L.

Labuš Jozef, Lacko Gejza, Lacko Vincent, Lavotha Ladislav, Lehotský Baltazár, Lenhart Jozef, Lesnikovskij Savelij, Ličko Ján, Lichardus Branislav, Lichenr Ján, Lisický Mikuláš, Lobík Ján, Lovich Ján, Lux Ján, Lysý František

M.

Maco Jozef, Machič Michal, Majewski Stanislav, Majko Ján, Majling Ján, Majzlík Bohuslav, Malár Gustáv, Malár Ján (1900), Malár Ján (1908), Malinovskij Rodion, Mandík Martin, Máriássy János, Mardiak Augustín, Marek Jaroslav, Marko Jozef, Martinka Ján, Mašáik Hubert, Matejov Cyril Šupa, Materna Otokar, Matula Viktor, Matúšek Anton, Mazanec Július, Mederly Anton, Mego Gejza, Mesjarik Pavol, Messerschmidt Jozef, Meško Juraj,

Mešťan Evžen, Miartuš Dominik, Mičuda Urban, Mihál Antonín, Mihálik Antonín, Michalica Viktor, Mikula Ludovít, Mišík Aladár, Modrovich Jozef, Mojžiš Pavol, Moncman Fridolín, Moravčík Štefan, Moravčík Vladimír, Moravec František, Morvay Štefan, Mravec Augustín, Mráz Ján, Mráz Rudolf, Mundhenke Georg, Murgaš Karol, Murín Ondrej, Mutňanský Ludovít

N.

Naujocks Alfréd, Nemčák František, Nemčíč Vladimír, Nemeč Vincent, Nemeč Vladimír, Neštiak Gustáv, Neumann Anton, Nevický Alexej, Noris Štefan, Nosko Ján, Novisedlák Jozef

O.

Obušenko I. F., Orolín Ján, Ostrožlík Jozef, Ország Jozef, Oško Juraj

P.

Packa Jozef, Pagáč Pavol, Pajer Peter, Palečka Jaroslav, Palkovič Martin, Papák Daniel, Papala Jozef, Pástor Gejza, Paškan Ján, Pauliak Ervín, Pavlík Milan, Pavlovič Viliam, Pepich Egyd, Perko Emil, Peržel Gejza, Peter Michal, Petňuch Imrich, Petro Michal, Petrovič Jozef, Piar Ondrej, Pitoňák Ján, Plijev Issa A., Podhorský Tibor, Polievka Jozef, Polk Elemír, Považský Jozef, Prikryl Vladimír, Procházka Juraj, Ptáček Rudolf, Pulanich Anton, Pužér Ludvík

R.

Rehák Karol, Riečan Ondrej, Ritnošík Alojz, Ružičková Štefánia, Rybanský Štefan

S.

Sabo Vít, Salon Ján, Sámel Jozef, Sarvaš Andrej, Schmotzer Michal, Sednekov Zinovij P., Seyss.Inquart Artur, Sidor Karol, Sitenský Ladislav, Sivák Július, Sivčák Ondrej, Skokan Štefan, Slančo Pavel, Slezák Július, Slezák Michal, Smolka Čestmír, Snopková Mária, Sojček Karol, Solár Ludovít, Solárik Augustín, Sorokáč Juraj, Souhrada Jindřich, Stanek Ján Juraj, Stano Július, Staroň Ján, Steiner Alexander, Straka Ján, Súrovský Ján, Surový Július, Svetlík Ján, Svoboda Ludvík, Syrový Jan, Szabó Jozef, Szekely Ivan

Š.

Šádek Vlastimil, Šagát Anton, Šebert Rudolf, Šimko Artúr, Šimovič Samuel, Šinglovič Mikuláš, Široký Ján, Škoda Štefan, Škorvaga Štefan, Škripek Karol, Škultéty Jozef, Šlajchart Teodor, Šmidke Karol, Šmidke Vladimír, Šmigovský Ján, Špitzer Juraj, Šramo Matej, Šteindorfer Ján, Štubňa Gejza, Štulajter Ján, Štupický Koloman, Šulla Ján, Šuran Ferdinand, Šútovec Ján

T.

Talský Viliam, Tatran Ludovít, Teplanský Pavol, Tesák Peter, Timko Alexander, Tiso Jozef, Tišťan Ján, Tomeček Anton, Tošnar Jan, Tóth Jozef, Trenčan Jozef, Trnka Július, Trnka Ondrej, Troičák Ján, Turanec Jozef, Turanský Ján, Turošík Jozef, Tvrďý Vojtech

U.

Úkrop Pavel, Ulík Miroslav, Ursíny Ján

V.

Vágner Aladár, Vajs Jozef, Valko Ján, Vallo Stanislav, Valoušek Ladislav, Vargoš Gustáv, Vávra Rudolf, Velan Hugo, Vendl Antonín, Vesel Miloš, Viest Rudolf, Višňovský Vojtech,

Vitalay Alexander, Vogl-Sokolovský Jozef, Volentier Ernest, Volianskij Jevgenij, Vystavěl Oldřich

W.

Wágner Eugen, Wendel von

Z.

Záhumenský Štefan, Zaťko Ján, Zeman Ján, Zeman Karol, Zvarík František

Ž.

Žabenský Viktor, Žalman Vladimír

K zbierke spomienkových prác je vypracovaná prírastková kniha, autorská a tematická kartotéka s charakteristikou obsahu jednotlivých titulov a orientačný katalóg.

Zbierka je prístupná záujemcom vo VHA Trnava.

Poznámka

V počte titulov spomienkových prác pri jednotlivých témach sú zahrnuté všetky spomienky, v ktorých sa autori zaoberajú danou tematikou.